

דברי סיום לכנס הבינלאומי לזכויות הילד שנערך באוניברסיטת תל אביב ביום ה- 18.11.2010

כל ילדה, כל ילד זכאי לזכויות המוענקות במיוחד ל ילדים בשונה מהמבוגרים

טובה בן-ארי

אלא שלכל זכות גבול ברור וידוע- היא זכותו של האחר או האחרים, ועל כן שפה של זכויות

היא שפת חינוך **היארכית ולא אנרכית!**

בהירארכיה אנחנו המבוגרים יותר, מחנכים את הילדים והנוער ואנחנו הקובעים איזו זכות עדיפה על רעותה בעת מחלוקת ובכך מעצימים כל אזרח אזרחית- את המורה כמובילת הדרך את ההורה כשותף דרך ואת התלמיד כאחראי לחברתו .

יום זכויות הילד הוא דבר שמח.. ועצוב בו זמנית. שמח, על כי החברה האנושית ככלל התבגרה והבינה, שלילדים, כמו למבוגרים, יש זכויות מעצם היותם בני אדם ושזכויות אלה מוקנות להם באופן טבעי ולא בחסד!

לזכויות אין קיום **אלא** ביחס לקהילה ולחברה שהאדם חי בה, זכויות הילדים לא יושגו כל עוד לחלק מהמורות ומהמנהלות יחסר הידע להטמעת הכלים ליישום אמנת זכויות הילד הבינלאומית באמצעות תרבות חיים המאפשרת כבוד משמעותי ואמיתי בין מורות הורים וילדים.

מדיניות דמוקרטית משלבת בין אינטרסים ורצונות אבל מושתת על בסיס רחב של זכויות אדם ובמדינות ניעורות מושם דגש רחב על יישום אמנת זכויות הילד במערכות השלטון השונות. לכל אחת ואחד יש זכות לקדם את האינטרסים שלו באמצעים הוגנים, והאינטרס הבולט של י- שלנו כאן היא הזכות לדעת מה הן הזכויות שלי, האחריות הנגזרת מהזכויות לעצמי ולאחרים וגם החובות האזרחיים שלי ... כתלמידה הנתונה למרות כל יום- בבית, בבית הספר, בתנועה, בקהילה....

כדי להשתית תרבות חיים המובילה להבנת צורך זה ולמתן אפשרויות לביטוי ולהגנה אמיתית חובה עלינו לדעת את עקרונותיה של אמנת זכויות הילד ופרשנויותיה הרואה בילדים אזרחים שווים זכויות! ומתוך אלה קובעת גבולות ברורים וידועים, אחריות אישית לכל אמירה או התנהגות בכיתה ובבית. תהליך חינוכי כזה לא יצריך אותנו לחנך בעטיים של תופעות שליליות אלא יפתח קוד התנהגותי לכל באי בית הספר ודרכי אכיפה, וככזה, ולפי ניסיוני בעשור שחלף זה ימנע משמעותית את ההתעסקות באלימות ויחליף אותה בקביעת סדר חברתי ראוי, הליכים הוגנים ותפיסות חיים אחרות המכבדות אנשים שונים עם דיעות ועמדות אחרות.

אם קיימת בכל זאת תכונה אנושית משותפת שבגינה נתבעים אנו לכבוד האדם, גבוהה, או נמוך...הריהי תופעת הפגיעות. ואם נעסוק בשוויון, הוא בא לידי ביטוי בזה שכולנו פגיעים, ואם כולנו פגיעים, תשומת הלב שלנו מופנית לאופנים השונים שבהם בני האדם עלולים להרגיש מושפלים, והשפלה היא מדד לפגיעות- כפי שהסקר מראה כאן מפי תלמידים ומורים, שהרי גם התייחסות המורות והתלמידים עשויה להיות התייחסות סובייקטיבית תלוית תרבות.

מדד כזה מפנה ומרחיב את התייחסותינו המשתנה כאנשי חינוך לאירועים השונים תוך בדיקתם לעומק מחד, ולמידה צוותית על האירועים והמסקנות הנדרשות לעיתים גם לשינוי גישות ודרכים לביצוע שונה בבית הספר.

בהיותנו אנשי חינוך אנו יודעים לתעל רגשות של מצוקה ולקרוא את המפה האנושית של תלמידינו כדי לסייע להם במצוקתם, במיוחד לשמוע את שלא נאמר, ולהבין את הפרטים השוליים לכאורה. גם בסקר ראינו שמורים ותלמידים פגיעים, הזכות לכבוד היא למורה ולתלמידה בחוק ובאמנה. על כן יזם שר החינוך תקנות המחמירות עם התנהגות של וונדאליזם ואלימות פיזית בד בבד עם תוכניות חינוכיות המעצבות אזרחות אחראית והכשרות מיוחדות המתבצעות לצוותי מורים, יועצות ומנהלים, והמגמה בירידה!!

המסקנה מהסקר הזה ומאחרים שהתופעות שצויינו לא נעלמות סתם-הן מוצפות, כולנו עירניים יותר, שואלים ומבקרים, צעירים ומבוגרים.. ואנו ממשיכים במלאכתנו הסזיפית אולי אך מלאת הסיפוק, כל יום לחנך בהתאם לקבוצות האוכלוסייה השונות כאן איתנו, לדוגמא אחת התוכניות היא התוכנית עם הסנגוריה הציבורית לנוער שקידמה שיח ערכי לפיתוח התנהגות מכבדת ב"שכונה", בכיתה ובבית הספר

מעל 20 אלף תלמידים בגילאי חטיבות הביניים ובתיכונים למדו בסדנאות יחד עם המורות על ידי אנשי הסנגוריה הציבורית לנוער תהליכים משמעותיים למניעת אירועי אלימות שונים בצד היידוע של זכויותיהם בעת ההליך הפלילי -במיוחד באירועים הנקראים אצלנו פגיעה פיזית, עישון סמים, פגיעה בפרטיות באינטרנט כדי להביאם למודעות שהרישום הפלילי למעשים אלו זו צומת חיים שלא ניתן לחזור ממנה ותשנה מהותית את תוכניותיהם לעתיד הקרוב.

"ראוי להסב את תשומת ליבם של התלמידים למעמדם של הילדים בישראל, ביחס לילדים רבים אחרים בעולם, ומתוך כך לעורר בהם גאווה לאומית לצד אמפטיה ושותפות גורל עם ילדים שלא זכו להיוולד במדינות מפותחות" (דלית שטאובר, מנהלת מחוז תל אביב)

השיח המרגש והמחנך היום, הסקר שנערך, היערכות הרבה מוכיחים ששרק בעקבות החינוך לזכויות הילד, שבאמצעותו לכל ילד יש את הזכות להישמע, ומבוגרים צריכים להתייחס לדבריו ברצינות. ודיעותיהם של ילדינו חשובה מאוד = התכנסנו כאן כדי להבין את הלכי הרוח של הילדים, ההורים והמורים –כדי שביחד כולנו נבנה הסכמות על המשך הדרך ליישום אמנת זכויות הילד /ה.